

NOVÝ DUCHOVNÍ VĚK A OPĚTOVNÝ PRÍCHOD KRISTŮV

Rudolf Steiner

Düsseldorf 20. února 1910

Kdyby se člověk jako anthroposof někdy zeptal, s přihlédnutím ke všednímu životu a s vědomím toho, co má v každodenním životě dělat: Existuje kromě toho, co je všední život, kromě toho, co člověku přináší denní námahu a břemena, ještě něco, co souvisí s lidským štěstím, s lidským úsilím? Pak by si jako anthroposof mohl dát bohatou odpověď. Ví například, že všechno, co přijímá díky anthroposofii, nepřijímá proto, aby poskytl duši nějaké zaměstnání, protože se cítí ve všedním životě neuspokojen, ale že to, co citem z anthroposofie přijímá, se může v jeho duši stát silou. Je kdykoli s to si říci: Jako člověk jsem ještě něco jiného než to, co reprezentuji ve vnějším světě.

Při těchto myšlenkách si musíme zapsat hodně hluboko do svého nitra, že jako lidé se stále pohybujeme ve dvou proudech: v jednom proudu, který nás staví do všedního života, a v druhém proudu, jímž duše vzhlíží do říše budoucnosti, čímž teprve může znamenat, co má znamenat v celé souvislosti. Tato idea nás nikdy nemá vést k tomu, abychom považovali třeba málo líbivé vnější zaměstnání za méně významné pro celý život světa než nějaké jiné povolání. Musí nám být jasné to, že z jistého hlediska je stejně důležité pro celek to nejmenší i to největší, co můžeme učinit. Život se projevuje jako mozaika, která je sestavena z jednotlivých kamínků. Ten, kdo do ní připojí byt! jednotlivý kamínek, není méně důležitý než ten, který vymyslel obraz mozaiky. S ohledem na to, co můžeme nazývat božsky duchovým světovým řádem, je to nejmenší stejně tak významné jako to největší. Když to uznáme, tak nás to bude moci uchránit před mnohou nespokojeností, která by jinak mohla v životě snadno nastat.

Jen taková nálada vůči tomu, co máme v životě dělat, nám může dát správné porozumění pro vnitřní práci duše. Teprve pak se můžeme stavět správným způsobem k nejvyššímu duchovnímu úsilí. Taková věc by nikdy neměla být pro anthroposofy pouhou myšlenkou, jen teorií. Anthroposof dělá dobře, když si sám častěji ve vnitřním zahloubání ujasní, jak by bylo

ve velkém světovém řádu málo přiměřené, kdyby mu z nějakého postavení v životě měla plynout nespokojenost. Celá podstata světového vývoje by se nemohla dát svou cestou, kdybychom správně neprováděli i to zdánlivě nejméně významné v životě. Pak dostaneme také správné pocity vůči velkým jevům bytí. Pak nám teprve vysvitne to velké a významné, co spočívá ve větě: Každý z nás má kromě toho, co představuje na fyzické úrovni, ve smyslu moudrosti světa vytvářet ze sebe sama pokud možno co nejvíce. Musíme se dívat na anthroposofický vývoj jako na něco nezbytného. Mnohý řekne: Co je platný anthroposofický vývoj, když pomocí něho nemohu být v životě prospěšným! Pomysleme si však: Co máme v životě udělat, nám ukáže životní karma, když se naučíme chápat pokyny této karmy. Nemáme za úkol jen dělat to nebo ono, ale máme opravdu za úkol udělat ze sebe samých co možná nejvíce. Musíme se pozvednout k myšlence: Jsou v nás nekonečné síly a schopnosti; nesmíme je nechat zpustnout ve své duši. Co si božsky duchový světový řád počne s tím, co jsme vytvořili ze své duše, to musíme přenechat božsky duchovému světovému řádu. Pracuje- me-li na své duši a dbáme na pokyny karmy, poznáme, co máme tady nebo tam dělat.

Nemáme rozprávět teorie. Člověk by si mohl snadno pomyslit, že nejlepším anthroposofem je ten, kdo pracuje nějakou dobu na sobě a pak rozvíjí činnost přinášející vnější požehnání. Může se však stát, že ve svém vnějším životním postavení nejsme s to použít ve světě to, co vypracováváme v duši. Tato myšlenka, že dobrým anthroposofem je jen ten, kdo zhodnotí získané vědomosti také ve světě, by mohla být ta nejchybnější cesta. Mohlo by se například stát, že bychom po desetiletí nebyli s to použít něco z anthroposofického impulzu v sobě. Možná se pak setkáme na nádraží s někým, komu právě můžeme říci něco důležitého, co bychom jinak říci nemohli. Tento jediný čin by možná mohl být pro životní souvislost důležitější než nějaký závažný čin. Musíme si ujasnit, co můžeme dělat, a že zhodnocení dostaneme v pravou chvíli pokynem karmy.

Jestliže to cítíme a pociťujeme, pak se stane anthroposofie něčím, po jehož účelu se vůbec neptáme, protože to má absolutní hodnotu. Pak teprve získáme pravý postoj k tomu, co nás spojuje s velkými, závažnými událostmi života. Mnohdy se lidé domnívají, že veškerý vývoj jde vpřed jen krok za krokem. Avšak život celku neprobíhá snad tak, že se dá říci, že příroda nedělá žádné skoky. Tak to není správné. Příroda dělá

neustále skoky. Pozorujme rostlinu. Ve svém vývoji dělá skoky neustále: při přechodu od kořene k listu, od listu ke kalichu, od kalichu ke květu a od květu k plodu. Tak jako zde existují rychlé přechody v jednotlivém životě, tak jsou také v celkovém životě lidstva. Všude shledáváme, že lidstvo nějakou chvíli postupně žije a vyvíjí se jako list za listem na rostlině. Pak přijde doba, kdy lidstvo učiní mocný skok dopředu jako rostlina od listu ke kalichu, od kalichu ke květnímu listu, od květního listu k plodu. Tak všude probíhají rychlé přechody, skoky v průběhu vývoje lidstva. Nejmocnější skok v pozemském lidstvu je skok, který se stal událostmi v Palestině. Došlo zde k naprosto mocnému skoku dopředu.

Budeme si muset vzpomenout, že dnešní duše člověka se vyvíjela pomalu a pozvolna. Dnes žije člověk tak, že pomocí smyslů dostává podnět z vnějšího světa. Dokonce takový člověk jako Helen Kellero- vá mohl postoupit ve vývoji jen tím, že přijala vnější podnět. Člověk žije dnes výlučně tak, že celým vývojem své duše je odkázán na vnější podnět zprostředkovaný smysly. Pokud jde o vlastní úsudek a vývoj idejí, je odkázán na nástroj mozku. Takový nebyl člověk vždy. Kdysi existoval život duše, kdy člověk nebyl odkázán na vnější dojmy, kdy měl staré, temné, snové jasnozření. Tenkrát vystupovaly v jeho nitru jasnovidné obrazy, které reprodukovaly a vyjadřovaly vnější skutečnost, avšak nikoli takovou vnější skutečnost, jakou máme dnes kolem sebe. Všechno, co tu máme kolem sebe jako rostliny a zvířata, jako vzduch a vodu, jako oblaka a hory, neexistovalo pro tehdejší lidstvo ještě přesně vymezené; nanejvýš viděli tenkrát lidé své okolí jako skrze mlhu. Tenkrát vzhlížel člověk během svého snově temného vědomí k nejbližší říši, k říši andělů. V ještě vyšším vědomí vzhlížel k říši archandělů a k říši duchů osobnosti. Jako dnes pozorujeme nerostnou říši, tak tenkrát vzhlížel člověk k hierarchiím, které vnímal ve svém snově temném vědomí. Tak jako dnes člověk ví, že je složen z minerálních substancí, tak tenkrát věděl: Moje duše sestoupila z říše duchů osobnosti a je složena ze substancí říše archandělů a andělů. Vzhlížel k tomu, co bylo nad ním, jako ke své duchovní vlasti. Odtud sestoupil ke svému vývoji ve fyzickém světě a začal vnímat okolní fyzický svět. Nejprve ztratil svůj vjem pro duchy osobnosti a postřehl říši zvířat. Pak ztratil vjem pro archanděly a postřehl říši rostlin; pak ztratil vjem pro říši andělů a postřehl říši nerostnou. Ještě dlouho mohli lidé v určitých dobách vzhlížet vzhůru a věděli, že existují vyšší bytosti. Teprve pomalu a pozvolna se otevíral pohled na pouhý vnější svět. Zavřela se

brána k duchovému světu. To však nebylo to jediné.

Pro lidi, kteří ještě sami vhlíželi do duchových světů, znamenaly nemoc a zdraví něco úplně jiného než dnes pro nás. Když v oněch dobách člověk onemocněl, pak mohl vyvolat onen stav mezi bděním a spánkem, jímž se stal jasnozřivým pro duchový svět. V takových stavech jasného cítění a jasnozřivosti byl proniknut duchovnem. Toto proniknutí duchovnem působilo jako lék, uzdravovalo. Nemocný se musel úplně proniknout silou duchovna; to působilo veskrze léčivě na jeho nemoc. Dnes člověk sestoupil do fyzického světa. Tím nabylo fyzické tělo největší síly, avšak duše naproti tomu se stala vůči fyzickému tělu bezmocnou. Srovnajme jen měkký vosk a ztvrdlý vosk. Jeden se dá těžko stlačit. Druhý je plastický. Fyzické lidské tělo bylo ve starých dobách plastickým materiálem, který mohla duše formovat. Spojila-li se duše s duchovnem, mohla formovat fyzično. Silná oddanost duchovnu může způsobit, že duchovno působí léčivě. Ve starých dobách tomu bylo tak, že se člověk mohl proniknout duchovnem nejen za účelem poznání, ale i za účelem léčení. Ve starých dobách žili lidé ve společenství vznešených duchových bytostí. Když lidé sestoupili, avšak přece jen měli ještě určitý kontakt s duchovými světy, nemohli se chránit před škodlivými duchovými bytostmi. Mohli být proniknuti i zlými duchovými mocnostmi, například těmi, které prodlévají jako elementární bytosti na astrální úrovni. Člověk se tenkrát mohl oddávat dobrým duchovním vlivům, byl však vystaven také zlým duchovým bytostem. Dnes máme už méně možností styku se zlými démonickými bytostmi. Ve starých dobách působily démonické bytosti v tvárném materiálu tak, že činily lidi posedlími. To vše se odehrávalo proto, že člověk musel sestoupit na fyzickou úroveň, aby získal vědomí sebe. K opravdovému vědomí sebe by nemohl člověk dospět, kdyby byl neustále oddán duchovému světu. Byl by pak mimo sebe. Já pracoval na lidské povaze už od starých dob. Člověk měl o sobě vědět, že má plné vědomí, měl vědět, co znamená já teprve Kristovým impulzem. Kristův impuls se ukázal nejprve v ohni blesku, v němž se Jehova zjevil Mojžíšovi. Ukázal se zrcadlen v ohni blesku, jako měsíční světlo zrcadlí světlo sluneční. Jehova není nic jiného než zrcadlený Kristus, který se nejprve ukazuje jako zrcadlení.

Janovu evangelium můžeme porozumět jen tehdy, když pochopíme, že Kristův impuls je v rámci lidského vývoje vlastně nejvýznamnější prací na

vědomí já.

Člověk měl být zbaven vlivů, které do něho plynou bez jeho vědomí sebe. Tím mohl získat vědomí svého já a připravit se na zno-
vunabytí jasnozření staré doby. Měl se však osvobodit od démonických vlivů. Čím více člověk ovládá své já, tím více se může osvobodit od démonických vlivů. Teprve tak můžeme rozumět potírání démonů. Množství nemocných bylo přineseno do Kristovy blízkosti právě v době, kdy mohl duchovní Kristus působit nejsilněji. Nemělo působit fyzické sluneční světlo - šat duchovního světla - nýbrž světlo duchovní. Když slunce zapadlo, byli nemocní přinášeni ke Kristu. Jen si musíme skutečný postup léčení představit takto: Lidé, kteří přicházeli, pevně věřili, byli pevně přesvědčeni, že skrze Krista působí onen impuls, který může zahnat demony. Kdyby se toto stalo pomocí nějakého vnějšího prostředku, pak by Kristus nepůsobil přes já. Kristus se pozná teprve pak, když rozvine veškerou moc ve vlastním nitru. Může působit teprve tam, kde je tato síla vyjádřena v lidském já. Z toho všeho plyne, že tenkrát v oné důležité době stálo lidstvo před mohutným mezníkem. Byl to poslední dozvuk staré doby a pronikání mocného impulsu, který uváděl lidi do nové doby. Tu se mohl člověk ohlédnout a vidět: Dříve byl s duchovým světem spojen ještě více. Extází mohl najít cestu k duchovému světu. Teď však musí nalézt v já spojovací bod, aby se dostal do duchového světa. Tento impuls byl dán mocným voláním Jana Křtitele a Kristem samým: „Změňte své duševní rozpoložení, neboť nebeská říše se přiblížila.“ Sami v sobě musíte hledat pouto, které vás spojuje s říší nebes.

Těm, jimž se to mohlo vyjádřit do hloubky, se mohlo říci: Dříve byly doby, kdy lidské duše vstupovaly do duchové říše, když vystoupily ze svého já. A na vyléčení jim bylo darováno duchovno. Stali se bohatými, to znamená vlastníky ducha. Pak přišel zvrát. Teď jsou povoláni do nebeské říše právě takoví, kteří se stali žebráky o ducha. Blahoslavenými se mohou nyní stát ti, kteří jsou žebráky o ducha. Duchovně chudí do sebe přijmou nebeskou říši.

Blaženými nebo blahoslavenými se stanou také ti, kteří trpí, když do sebe přijmou Kristův impuls. Tím, že ve svém já hledají pouto k duchovému světu, budou uzdraveni. Kteří dříve holdovali svým vášním, mohli být dříve ukonejšeni, když se zduchovnili v extázi. Tím, že nyní v sobě, ve svém já nacházejí pouto s Kristem, mají zklidnit bouřlivé vášně a divoké pudy. Uděl zemského poslání znamená, že připadá těm, kteří tlumí

vášně svým já. Trpící pozбудou své utrpení tím, že přijmou do svého já Krista. Vyrovnanými se mohou stát ti, kteří přijmou Krista do svého já a ovládnou zemi.

První věta kázání na hoře se vztahuje na fyzické tělo. Druhá věta na éterné tělo, třetí na astrální tělo. Čtvrtá věta, že člověk nemá rozvíjet takové svědomí, jež se vztahuje jen na fyzično, ale na duši pocitovou. Kteří v duši pocitové žízní a hladoví po spravedlnosti, mohou být nyní vroucí k Bohu, mohou dojít těsného spojení s Bohem.

Co může člověk nalézt v duši rozumové neboli v duši rozumu a srdce, to je vyjádřeno ve větě: Vroucími k Bohu se mohou stát ti, kteří jsou milosrdní. Co musí nastat, když postupujeme od duše pocitové k duši rozumové neboli k duši rozumu a srdcem Tu postoupí nejprve já. To musí člověk vyvinout tím, že se cítí sám jako já, a každého druhého jako já pociťuje tak, aby to, co žije v duši, bylo vedeno od já k já. To, co jde od člověka k člověku, subjekt a predikát musí být stejné. V prvních větách blahoslavení je subjekt od predikátu odlišný. Nyní najdeme ve větě, která se vztahuje na duši rozumovou neboli duši rozumu a srdce, že subjekt a predikát jsou stejné. „Blahoslavení jsou ti, kteří jsou milosrdní, neboť se jim dostane slitování nebo lásky.“

Vidíme zde dokument, který je tak velkolepý, že stěží existuje jiný stejné hloubky. Je ražen ve smyslu onoho mocného přechodu, který nastoupil skrze Krista. Kali-juga, temný věk, trval už 3000 let. Kali-juga v užším smyslu nastala roku 3101 před Kristovým narozením. To je onen rok, kdy počíná zavírání duchového světa. Před rokem 3101 nacházíme ještě bezprostřední vědomí o duchových světech. Pak se duchový svět stále více zatemňuje. Když vládla Kali-juga 3101 let, tu došlo k onomu impulzu, jímž bude člověk opět uveden do duchového světa. Ale jak mohl tento impulz nastat? Mohl nastat jen tím, že Bůh sestoupil do fyzického světa. Tehdy je učiněn první krok k návratu do duchového světa. Mohutný skok ve vývoji lidstva byl učiněn tím, že lidstvo získalo možnost opět od já vystoupit do duchového světa. Dá se říci, že lidstvo potřebovalo Krista, protože vystoupilo až ke svému já. Sestup Kristův byl nutný, aby lidské já nezpustlo a nebylo vyřazeno z vývoje.

Vidíme, že mnoho lidí dlouho nevědělo nic o tom, že v malé zemi Palestině žil Kristus. Například Tacitus o tom věděl jen málo. Asi o sto let později se vyprávělo, že v Římě žije v jedné uličce sekta, která učí o Ježíšovi. Tento nejmocnější impulz, Kristův impulz minul tenkrát mnoho

lidí. Byl by mohl minout všechny lidi. To se však nestalo. Lidstvo tenkrát Kristův impuls přijalo. Až dojde opět k podobnému impulsu v lidstvu, pak musí být lidstvo schopno nenechat takový skok ve svém vývoji nepovšimnutý.

Roku 1899 skončil temný věk, Kali-juga. Lidstvo se pohybuje po vzestupné linii. 5000 let trval temný věk. Dnes žijeme na počátku věku, v němž se v lidstvu vyvíjejí zcela nové síly a schopnosti. Dříve než uplyne první polovina 20. století, ukáže se, že hodně lidí má zvláštní schopnosti vzniklé přirozeným vývojem. S uplynutím Kali-jugy od roku 1899 se v lidstvu vyvíjí určité éterné zření. Mezi léty 1930 a 1940 bude pro určitý počet lidí toto éterné zření umožněno. Může pak být možné dvojí: Lidstvo může žít dál v materialistickém bahně. Materialismus může zaplavit všechno. Lidstvo může tuto událost zmeškat právě tak, jako mohlo zmeškat událost Kristovu. Ne-prožijí-li lidé toto éterné zření, dospěje to tak daleko, že se lidé ponoří do materialistického bahna. Nebo se bude dostatečně velký počet lidí po 2500 let vyvíjet tak, že se stanou éterně jasnozřivými. To je začátek jasnozření, které si lidé opět dobudou k vědomí já.

K tomu se přidá ještě něco. Když si nějaký počet lidí pro toto vyvine duchovně-vědeckým porozuměním cit, pak nastane to, že se ti lidé budou moci přesvědčit o pravdě Kristovy události stejně tak dobře, jako se o tom mohl přesvědčit Pavel při události u Damašku.

Mezi léty 1930 a 1940 bude existovat malý počet lidí, kteří vyvinou tuto schopnost, a pak během 2500 let bude vidět neustále více lidí Krista v éterném těle. Až se lidé vyvinou k éternému zření, uvidí Krista v éterném těle; k tomu však mohou dospět jen duchovně-vědeckým porozuměním a citem. To je nový sestup Krista k lidem na zemi. V pravdě to je spíše vzestup, neboť už se nestane, aby se Kristus vtělil ve fyzickém těle. Avšak lidé, kteří se vyvinou k němu vzhůru, budou schopni jej vnímat v éterném těle. Budou vědět z bezprostřední zkušenosti, že Kristus žije. Pro ty, kteří chtějí poznat Krista, se Kristus opět objeví ve svém éterném těle. Budou o Kristu vědět díky svému zření.

Právě duševním vývojem získáme porozumění pro to, co je nejdůležitější událostí pro lidstvo naší doby. Kdyby duchovní věda k tomu lidi nevedla, minula by tato událost lidstvo nepozorovaně. Duchovní věda nás má připravit na to, abychom tuto největší událost po uplynutí Kali-jugy učinili plodnou. Důležití budou ti lidé, lhostejno v jakém povolání budou

činní, kteří se připravili na vnímání této události. Důležitá však bude tato událost i pro ty, kteří jsou v onom světě mezi smrtí a novým zrozením. Tato událost působí totiž i do duchovných světů, ale jen tím, že jsme se připravili tady na Zemi. Zde na Zemi se musíme připravit právě na onu událost a vytvořit k tomu orgány. Novou Kristovu událost 20. století zvěstujeme teď. Později bude prohlášena za událost, která působí nadále pro celé lidstvo. To bude zvěstováno v nejbližší době. Bude to zkušebním kamenem pro theosofii. Mohlo by se stát, že materialismus bude vnesen do theosofického pojetí Kristovy události samotné. Jen materialistické vědomí by mohlo věřit, že Kristus by mohl přijít znovu v tělesné podobě. Až tato událost přijde, ukáže se, zdali se theosofii porozumělo. V první polovině 20. století uvidíme, jak se tu a tam vyskytují falešní mesiášové. V našem věku by bylo zlé, kdyby lidé nemohli dorůst k duchovnímu názoru, že Kristus se opět objeví v éterné postavě. Žádný vývoj lidstva by nebyl, kdyby se Kristus opět objevil ve fyzickém těle.

Lidstvo se vyvíjí, aby vnímalo Mesiáše svými vyššími schopnostmi. To bude zkušební kámen, zda theosofie přivedla člověka opravdu k tomu, aby této události správně porozuměl, aby se člověk povznesl k duchovnu natolik, že porozumí opětnému příchodu Krista v pravé podobě. Pro mnoho lidí, kteří budou předchůdci, přijde znovu v tomto století, jako kdysi přišel pro Pavla v události u Damašku.

Díky kritice založené na historických dokladech bude nevíra neustále rozšířenější. Čím více ztratí historická svědectví pro lidi na síle, tím více bude v lidech vzrůstat schopnost, díky níž může být Kristus spatřen. Kristus ve skutečnosti bude dán lidem, kteří se mohou pomocí duchovní vědy vzepnout k porozumění, ke zření pravého Kristova příchodu.